

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak:

Helyben hához hordva:		Vidéken postai széküld:	
Egész évre 12 frt	Fél évre 6 „	Egész évre 14 frt	Fél évre 7 „
Negyed évre 3 „	Egy óra 1 „	Negyed évre 3.50	Egy óra 1.20

Kiadóhivatal:

Az „Aradi Nyomdatársaság”, főút 51. sz. a., hová hirdetések, előfizetési pénzeket a kiadás körüli panaszok küldendők.

Hirdetések díja:

Hat h. post sor egyszer . . . 6 k. | Bélyegdíj külön . . . 30 kr
Minden következőnél . . . 4 „ | Nyiltér sora 15 „

Szerkesztőség:

Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők. Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

A vatikán.

Arad, november 25.

(b) Hazánk egén vészterhes fellegek tornyosulnak. Belülről a különféle nemzetiségek teljesíthetetlen követelése, kívülről onnan jön hozzánk a fenyegetés, honnan azt nem is vártuk s mely nem kevesebbet akar, mint megsemmisíteni a magyarságot.

Nem kicsinyeljük a hatalmat, honnan felénk jön e lesújtó hír, a Vatikánt, mely a középkorban oly nagy szerepet játszott. Megfeledezve a keresztény vallás szellemeiről, melynek nagy alkotója annak alapjául a szeretetet tette, a népek felett uralkodó császárokkal annyira érezte hatalmát, hogy lovának kengyelvasát velők tartatta, úgy ült fel annak hátára; uralkodókat vezekelni engedett télviz idején, fedetlen fővel állván meztláb a hóban, csak hogy a pápa kegyét kinyerhessék.

Es mi volt e rendkívüli nagy hatalomnak alapja? Nem más, mint a népek tudatlansága, kik azon balga hitben éltek, hogy e hatalom támogatása által Isten előtt kedves dolgot cselekednek.

Ámde ezen nagy hatalmat, mint pelyhet, lassan-lassan elfujta a kor szelleme, úgy, hogy ma már szórhatja a Vatikán a hajdan oly sujtó menyköveit, ma már ezen menykövek ellen is találtak fel villámhárítókat, melynek alkalmazása mellett sértetlenül hullanak azok alá.

E villámhárítókat számos nagy-hatalom sikerrel alkalmazta, mit sem törődve a pápa villámaival, haladtak tovább a cél felé. Es mivel érdemelte meg Magyarország a fenyegetést? Miért e lesújtó düh kitorése Magyarország ellen?

Talán azért, mert Magyarország megakarja semmisíteni a katolikus vallást? Nem, távolról sem. Vagy talán oly utat akar követni, mely még más államban nem létesült? Nem, Magyarország azt akarja, hogy a magyar hazában csak a z áll a m l e g y e n a h a t a l o m, oly hatalmat tenni nem akar, mely a törvényeket csak akkor tisztelje, a mikor neki tetszik, államot az államban nem tűrhet. Azt akarja, hogy a törvénynek mindenki egyformán engedelmeskedjék és ezt azon uton akarja elérni, mely már más államokban jónak, helyesnek bizonyult. E példán okulva Magyarország is, megakarja szüntetni a polgár és polgár közötti különbséget, meg a testvérek közötti harcot, azt akarja, hogy Magyarországon is valósággá legyen a szabadság, testvériség és egyenlőség, omoljék le valahára a válasz-fal, mely csak gyűlölségre, és egyenetlenkedésre vezetett. Ez pedig csak az által lesz elérhető, ha az egyenlőben, egyik vallást sem sértő, ugynevezett polgári háza ss á g behozatik, és az anyakönyvek vezetése vi-

lági hatóságra fog bízni, melynek jótékony hatása alatt egyformán fog tenyészni, virágozni a vallásosság és az erkölcsiség, sem egyik, sem a másik nem fog uralkodni akarni a másik felett.

Ha ez sikerült más nagyobb katolikus országokban, miért ne sikerülne minálunk is? Talán a pápa más államokkal szemben nem használó fegyvereit csak egyedül reánk akarja haragjában kilőni? Sokkal jobban ismerjük, hazafiasabbnak tartjuk a katolikus egyház papjait s annak felvilágosodott hiveit, mintsem fel is tennők róluk, hogy segédkezet nyujtanak e nemzet-gyilkoló szándék kiviteléhez.

De bizonyosan nem a vallás sérelme forog itt fenn, mert hiszen e tekintetben a katolikus Franciaországban a katolikus vallás ellen elkövetett sérelmek óriási mennyiségben mulják felül a Magyarország által létesíteni szándékolt szabad eszméket, mégis Franciaország köztársasága grata persona a pápa és a környezői körében, mert a vallás örve alatt itt ama politika nyilvánul, mely minden áron vissza akarja szerezni a világi hatalmat, az uralkodást.

Pedig már Krisztus megmondotta, „az én országom nem e világból való.”

Bizunk tehát a magyarok istenében, ki annyi vész és vihar között megállani segítette a magyar hazát, hogy meg fog segíteni most is, ha fiai egy értelemmel, egy lelekkel mennek a Magyarország ellen indítandó harcban, mert „Ha isten velünk, ki ellenünk.”

Belföld.

Hírek a képviselőházból.

A képviselőház az eddigi diszpozíciók szerint hétfőhöz egy hétre kezdi meg az 1893 ik évi állami költségvetési előirányzat tárgyalását. Ezt megelőzőleg a jövő hét utolsó napjaiban fog megtörténni az országgyűlés második ülészakára való újjáalakulás a házban. Az állami számvevőszéki elnöki állásra vonatkozó harmas kijelölés az új ülészakának fogja egyik első teendőjét képezni.

Vaszary otthon.

Vaszary Kolos heczegprimás tegnap délután székvárosába: Esztergomba érkezett s a főkáptalan ülésén legközelebb előterjesztést fog tenni az egyházpolitikai kérdésekben elfoglalt álláspontjáról. A heczegprimás most először időzik Esztergomban azóta, hogy a város diszpolgárává választotta meg; ugynevezte a város egész képviselőtestülete Helcz Antal polgármester vezetése alatt tisztelni fog nála, hogy megválasztatását vele ünneplés formában közölje.

Tisza Lajos gr. mandátuma.

Szegedről sürgönyzik: A központi választmány ma tüzi ki az első kerületi választást. A szabadelvű párt ismét Tisza Lajost jelöli. A függetlenségi párt a központtól kér jelöltet, mert a jelöltségre fölkerült Kulinyi Zsigmond lapszerkesztő nem vállalkozott arra, hogy fellépjen.

Tisztelgések az új belügyminiszternél.

— november 25.

Hieronymi Károly belügyminiszter tegnap fogadta miniszteriuma tisztviselőkarának, a közegészségügyi tanács és a fővárosi államrendőrség küldötteinek tisztelgését. Az üdvözlő beszédekre adott válaszok közül a legjelentősebb az a beszéd, a mely Jekelfalussy üdvözlésére volt a válasz.

Ez a rövid beszéd foglalhatja egy oly munkaprogramnak, mely édes örömmel lesz életrekeltője mindazoknak, a kik tisztelik a munkát.

Mert munka, szakadatlan munka van az új miniszter zászlójára írva. Es e munkában társainak az új miniszter nem azt fogja mondani, hogy: „előre!” hanem ezt: „utánam!”

Utána! Mert ő vállalja magára a terhek súlyát, ő fogja megjelölni az irányt, ő fog utat törni elveinek a közvéleményben s csak az a kívánsága, hogy a tisztviselői kar kövesse őt, kitartással, ernyedetlen buzgalommal, hogy segítse fölépíteni azt az épületet, a melynek tervét ő készíti, a melynek alapjait ő fogja lerakni.

„Összpontosítani kell az állam akaraterejét, de a mellett fokozott biztosítékokkal kell körülvenni az egyéni és közszabadságot.”

Ezen az alapon fogja tető alá vonni Hieronymi a közigazgatást, a melynek reformját a legsietősebb feladatok egyikének vallja.

Nyiltan kimondta a miniszter, hogy nem tartja alkalmas felelősségi fórumnak a miniszteri bureaukat s óhaja, hogy a főlebbezések a közigazgatási bíróságokra ruháztassanak. De addig is, míg az új szervezet életbe lép, óhajtja, hogy a legpártatlanabb igazságérzet vezérelje a tisztviselőkart, — mert veszedelmesnek tartaná — a parlamenti kormány veszedelmének, ha a párturalom hírébe keverednék a vezetése alatt álló miniszterium.

Oly meggyőző őszinteséggel mondta e nyilatkozatokat Hieronymi, hogy lelkesedésre lobbantotta a tisztelgőket, olyan lelkesedésre, hogy percekig tartott az éljenzés.

Es nagy megnyugvást kelthettek a tisztviselőkartban a belügyminiszternek ama szavai, a melyekkel beszédjét végezte: „Meg vagyok győződve, hogy csak megelégedett tisztviselőkkel lehet jól kormányozni.” És mi meg vagyunk győződve, hogy a tiszt kar követni fogja vezérét, a ki a haladás lobogójával kezében azzal a szóval fogja őket a munkára lelkesíteni: Utánam!

Arad a járványok ellen.

— A közegészségügyi bizottság üléséből. —

Arad, november 25.

Kétséget nem szenved az a körülmény, hogy Arad városában első és legfontosabb kérdés mostanában a vízvezeték és csatornázás ügyének megoldása, illetve annak mielőbbi létesítése. Hogy ez fontos, azt megerősítik orvosaink véleménye, melyek egyhangulag oda nyilatkoznak, hogy a városunk

ban előforduló ragályos betegségeknek legfőbb oka a rossz ivóvizben rejlik.

Eme kérdés már fel lett vetve a bizottság múlt ülése alkalmával, s most P o s g a y Lajos dr, városunk ügybuzgó főorvosa és S c h u s z t e r Illés dr, az eszme legbuzgóbb harczosa, kész indítvánnyal léptek a bizottság elé, melyet lapunkban a múlt héten egész terjedelmében közöltünk, s melyet a jelen voltak egyhangulag elfogadtak, s a tanácshoz terjeszteni határoztak. Ez volt az ülés legkiemelkedőbb pontja.

A fontos ülésen, mely tegnap d. u. 5 órakor tartatott meg a városház emeleti kistermében, P o l l á k Gyula dr. tb. főorvos elnöklése alatt megjelentek: P o s g a y Lajos dr, tiszti főorvos, L e i t n e r Ernő dr, S c h u s z t e r Illés dr, P e k á r Károly, B o z s n y a y Mátyas, K i s s István, T i s c h Mór dr, Ö t t v ö s Dániel dr, M ü l l e r Gyula.

Elnöklő P o l l á k Gyula dr üdvözli a megjelent tagokat, s a bizottság ülését megnyitottnak nyilvánítja, s kéri a múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasását.

L e i t n e r Ernő dr, a jegyzőkönyv felolvasása után, annak tudomásul vételét, illetve hitelesítését kéri. Aminek megtörténtével:

P o s g a y Lajos dr előadja, hogy a megtörtént koleraesettel szemben a legszigorubb eljárást fogják tanusítani. Minden ruhanemű a gözdezinfektorral fog fertőtleníteni, a szalmazsákokat, a rongyokat pedig elégetetni. A fertőzött lakás és klozett pedig el van zárva.

P o l l á k Gyula dr szerint az egész ház elzárandó, s az összes lakók kiköltöztetendők.

Ö t t v ö s Dániel dr kéri, nem lenne-e helyes, hogy a ház lakóit 5 napi kontumácia alá tenni, mert a kiköltöztetés nagyon költséges?

S c h u s z t e r Illés dr inkább azt kéri, hogy mit csináljanak azzal az egyénnel, ki egy éjt együtt töltött a koleraiban elhaltal? Szerinte ez a legveszélyesebb lakó az egész házban.

P o s g a y Lajos dr úgy nyilatkozik, hogy a majorba viteti ki őt s minden tekintetben el fog járni a dologban.

Majd a differtis lefolyásáról tesz jelentést, melynek múlt heti lefolyása a következő:

Maradvány a múlt hétről 9 beteg, szaporodás 1 felnőtt, 7 gyermek, összesen 8 egyén, beteglétszám 17, ebből meggyógyult 4, meghalt 6 beteg, kezelés alatt maradt 11 beteg. A vörheny 5 esettel, a tifusz 1 esettel lépett fel.

Ennek tudomásul vétele után L e i t n e r Ernő dr felolvassa a főorvos által fogalmazott indítványt, melyet a vízvezeték és

csatornázás sürgetése ügyében a városi tanács elé fog terjeszteni a közegészségügyi bizottság. Ez indítványt a napokban már közöltük s így most csak annak tárgyalására szoritkozunk.

A bizottság az átiratot egyhangú lelkesedéssel vette tudomásul, s a mai nap folyamán már a tanács elé viszi az iratot, mely egy szépen fogalmazott általános figyelmeztetés városunk egészségügye érdekében.

Az ülés kevéssel 6 óra előtt véget ért.

Időjárás.

Légnemű: reg-el 7 órakor 765,3 mm., délután: órakor 763,1. Hőmérséklet reggel 7 órakor 1° — 2,9, délután 2 órakor 6° + 2,4. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor K. 2. délután 2 órakor DN. 3. Felhőzet: reggel derült, délután borult. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0.

Időjárás a mai napra.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— November 26. —

Jelentékeny csapadék nélkül.
Borús.
Hőemelkedés.

"ARADI KÖZLÖNY"

előfizetési árai:

Helyben	Vidéken
Házhoz hordva:	s z e t k ü l d v e:
Egész évre 12 frt — kr.	Egész évre 14 frt — kr.
Fél évre 6 frt — kr.	Fél évre 7 frt — kr.
Negyed évre 3 frt — kr.	Negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy óra 1 frt — kr.	Egy óra 1 frt 20 kr.

Egyes szám ára helyben 5 kr, vidéken 6 kr.

Az előfizetési pénzek, valamint hirdetési és egyéb díjak az „ARADI KÖZLÖNY” kiadóhivatalának küldendők, ugyszinte ide utalandó minden oly ügy, mely a lap anyagi részét illeti.

Mutatványszámokat egy hétig ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal.

Az „Aradi Nyomda-Társaság”.

H I R E K.

November 26. Szombat. Róm. kath. naptár: Konrád. — Protestáns naptár: Konrád. — Görög-keleti naptár (november 14.): Fülöp ap. — A nap két 7 óra 23 perczkor, nyugszik 4 óra 13 perczkor.

Külföldi-könyvtár nyitva van kedden és szombaton 3—4-ig és pénteken 11—12-ig. Helyiségj: polgári iskola, földszint.

November 26. A kádár-segédok szakegyletének alapítási ünnepélye Nagy Lajos nagytermében.

November 27. A kárpitos asztaltársaság Katalin-bálya Nagy Lajosnál.

November 27. Az aradi kaszinó-egylet közgyűlése délelőtt 10 órakor.

November 30. Aradváros köztörvényhatósági bizottságának rendkívüli közgyűlése délután 4 órakor.

December 1. Az aradi színházra hirdetett pályázatok benyújtásának határnapja.

December 3. Aradmegye rendkívüli közgyűlése délelőtt 10 órakor.

December 4. A polgári leányiskola Rotter-estélye a Krispin-teremben.

T Á R C Z A

— November 26. —

Az öreg harangozó.

(Orosz rajz.)

— Irta: Korolenko V. —

Esteledik.

A kis falu a tölgyerdő árnyékában, a csergedező patak partján csendesen nyugszik a csillagvilágos éjben. A távolban a téli almából csak az imént feleledt földből lenge ködfátyol emelkedik, mely az erdő árnyékát még sötétebbé teszi; a patak vize ezüst fényben reng. . . . Csend és zavartalan nyugalom köröskörül. . . . A falu lakosai alszanak. . . . A szegényes kunyhók körvonalait is alig lehet megkülönböztetni; itt-ott a távolból fénysugár villan fel, egy-egy kapu csikorog — majd az éber házörző eb kiugatása hallatszik, aztán ismét néma, ábrándos csend. . . . Az erdő sötétjéből most magányos vándor alakja tűnik elé, ittegy lovas, — amott parasztszekér kerekai nyikorognak: a falu lakosai a templomba indultak, hogy méltóan várják az ünnep kezdetét.

A falu közepén, magános domb tetején emelkedik a templom, ablakai fényárban usznak, a vén, redves torony magasán a ködben vész el. A törődött lépcső recsegése hallatszik. Az öreg harangozó bizonytalan lépteit azok;

csakhamar új csillag világít a távoli homályba — a harangozó lámpása.

Az öregnek nehezebbé esik a keskeny lépcsőn felbotorkálnia. Öreg csontjai lassan felmondják a szolgálatot; — nagyon megviselte az élet, szemévilága is gyöngül. . . . Bizony rászolgált az örök nyugalomra — és a halál csak nem jön! Maga előtt látta sirba hanyatlani fiát, unokáját; sok ifjat s öregeket kísért csengettyűje szavával utolsó útjára s mintha elfeledte volna őt a halál — pedig kin neki az élet.

Sokszor beharangozott már husvét ünnepe; bizony maga sem mondhatná meg, hány-szor várt már itt a toronyban ennek idejére. És így lézen ez ma is, legyen meg az Ur akaratja!

Nehézkes léptekkel tart a torony repedezett parkányának s reá dől. Alig látja a homályban köröskörül a temető sirdombjait. A tékete keresztök kitért karjaikkal, mintha halottaikat védenék. Itt-ott egy lombtalan nyírfái ágai ringanak. . . .

A mélyből a tavasz enyhe lehellete, a fák fiatal hajtásainak illata s a temető kert csendes békéje száll az öreg Makárhoz. . . . Mit is hoz neki az új esztendő? Vajjon mához egy évre is innen felül, csengő harangzúgással üdvözli a szent husvétot, vagy talán odalenn. . . . messze, a temető sarkában fogja örök álmát aludni s kereszt ékíti majd sirját? Legyen meg az Ur akaratja. . . . Ó készen van, de már

December 8. Az aradi ipar és népbank közgyűlése új részvények kibocsátása tárgyában.

December 10. Felolvasó- és táncestély a szabadságharczi ereklyemúzeum javára.

December 12. Dohánybeváltás Aradon február 16-ig.

December 17. Táncestély a várbeli kaszinóban, hangversenyyel egybekötve.

December 18. A kereskedelmi és iparkamara beltagjainak választása a városbázán.

December 29. A Barabás-Baráth sajtóper tárgyalása.

— A hivatalos lapból. A király H e g e d ű s Ferencz, a pénzügyi közigazgatási bíróság ítélőbirájának, saját kérelmére történt nyugalmaztatása alkalmából, sok évi hű szolgálatai elismerésül, a Lipót-rend lovagkeresztjét, C r a u s z István, Nyitra vármegye alispánjának, ezen minőségében tett jeles szolgálatai elismerésül, a harmad osztályú vaskorona-rendet, H a n k ó Ödön dr. deési városi főorvosnak pedig a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül, a királyi tanácsosi címet adományozta.

— Rendkívüli közgyűlés a városnál. Tegnap számonkban említettük, hogy F á b i á n László főispán legközelebb rendkívüli közgyűlésre hívja össze Aradváros köztörvényhatósági bizottságát, hogy az a belügyminiszteriumnak általunk egész terjedelmében közölt rendelete értelmében, mely a köztörvényhatósági bizottsági tagok választására s a választási kerületek megállapítására vonatkozik, szükséges intézkedéseit megtegye. Most már ki van bocsátva a rendkívüli közgyűlésre szóló m e g h í v ó is, mely a következőképen hangzik:

Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának közgyűlését a folyó hó 30-án d. u. 4 órakor tartandó rendkívüli ülésre ezennel összehívom. Tárgy a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszteriumnak az 1892. évi XVI t.-cz. alapján a törvényhatóság tagjainak száma, a választott tagok megbízatási ideje, a választási kerületek és a f. év végén kilépő választott tagok helyeinek betöltése iránt kiadott körrendelete s az ennek végrehajtására vonatkozó polgármesteri előterjesztés. Arad, 1892. november 24-én. F á b i á n László, főispán.

— Az államhivatalnokok fizetési pótléka. Az aradi államhivatalokba a legkedvesebb akta tegnap érkezett, mely hatalmas öröme hangolta a bürokat. Mindenki örömmel és áradozva nyilatkozott a W e k e r l e Sándor államférfiai tehetségéről. Mert eloszlott egy kételyt és a kedélyek megnyugtatóására egy körrendeletben tudatja, hogy miután az országgyűlés részéről engedélyezett öt n e g y e d m i l l i ó b ó l t e l i k, a negyedik negyedre eső pótlékokat is utalványozza. Wekerle Sándor rendeletéből közöljük a következőket:

idején is lesz a szent ünnepet hirdetni. „Tisztelet és hála az Urnak!” susogják ajkai; föltekint a magas égre, hol a csillagok milliárdjai ragyognak és keresztet vet. . . .

— Makár! — hangzott alulról remegő gyenge hangon. Az öreg egyházi kezeit a megerőltetéstől könyező szeméi elé tartván, nézett fel a toronyra, mert nem látta a keresztet.

— Mit akarsz? Itt vagyok! — felelt a harangozó s kihajolt a torony parkányán. — Hát nem látsz!

— Nem!

— Talán már be kellene harangozni? Mit gondolsz?

Mindkettő felnéz a csillagokra. Ezer és ezer égitest tekint le rájuk a magasból. Ott a távolban ragyog a tüzes „gönczöl szekere”.

Makár gondolkozva szólt:

— Nem, még nem! Tudom már. . . .

Es az öreg tudja. Minek neki óra? Az Ur csillagzemei majd figyelmeztetik, ha itt lesz az ideje.

Ég és föld, a fehér felhő, mely amott a magasban libeg odább, a sötét tölgyerdő, mely zizegve lengeti gallyait s a távoli patak csacsogása régi ismerői, jó barátai. — Hosszu

Azok részére, akik a folyó évi III-ik negyedében lépnek állami szolgálatba, vagy pedig akik hadkötelezettségük teljesítése céljából szabadságoltatván, a mondott időszakban állásaikat ismét elfoglalják, az illetők állása után járó ideiglenes pótléknak a f. évi IV-ik n e g y e d r e s ő r é s z é t szándékomban van folyóvá tenni. Egy ö s s z e g b e n állapították meg a pótlék azok részére, a kik a második felévben foglalták el állásaikat. Ha valaki lakást kap, ott a pótlék nem adatik meg és viszont. A pótlékok a pénzügyi tárca terhére az átmeneti kiadások 8-ik czime alatt engedélyezett 1.125,000 frt hitelösszezből utalványoztatnak.

— **Változások a csanádi klerusban.** Desseffy Sándor csanádi püspök áthelyezte Demele Ferencz német szt.-mihályi helyettes plébánost hason minőségben Székelykévére. Lang Dávid, a püspöki iroda aktuáriusa, kinevezetett kápiánknak Lippára; a lippai káplán Gere Antal pedig Verseczre helyezettett át.

— **A posta és távirda negyedszázados fejlődése.** Hazánk közgazdasági életének nagy átalakulása a legutóbbi huszonöt év alatt egyetlen állami intézményünkben sem tükröződik oly meglepően vissza, mint a postának és távirduknak 1868. óta való bámulatos fejlődésében. 1868-ban volt az országban 1337 posta- és 349 távirduhivatal; ma a postahivatalok száma 4373, a távirduhivataloké 1940. 1868-ban szállított a posta 32 millió levelező lapot és levelet, 13 millió hírlapot és 4 millió pénzeslevelet és csomagot; a múlt évben szállított 222 millió levelező lapot és levelet, 68 millió hírlapot és 13 millió pénzeslevelet és csomagot. A szállított pénzeslevelek és csomagoknak 1868-ban 4 millió kilogr. volt a súlya és 705 millió frt az értéke; a múlt évben 49 millió kilogr. volt a súly és 1979 millió forint az érték. A táviratok darabszáma 1868-ban mögötte maradt az egy milliónak, a múlt évben jelentékenyen felülmulta a nyolcz milliót. A mi pedig a pénzügyi eredményeket illeti, a postánál és távirduánál 1868-ban még mintegy háromezer forintnyi hiány mutatkozott s a rákövetkező első években is még igen csekély volt a felesleg; a múlt évben négy millió forintot meghaladó feleslege volt a postának és távirduknak.

— **Dr. Engels János temesvár-józsefvárosi plébános** tegnapi beiktatása alkalmából, a következő üdvözlő táviratot kapta Uj-Szt.-Annáról: „Beiktatási ünnepélyre fogadja legjobb kívánataimat. Isten áldása kövesse működését. Találja fel, a mit óhajt. Ez forró kívánsága öszinte öreg barátjának: O r t h.”

— **Tanárok fizetési pótléka.** A király jóváhagyta azt a törvényjavaslatot, a mely szerint a tanulmányi alapból, valamint a kormány kezelésé alatt álló egyéb közalapokból javadalmazott k ö z e p i s k o l a i é s j o g a k a d é m i a i t a n á r o k e r r e a felévre oly mértékű pótlékban fognak részesülni, mint a mily pótlékot az ez évi ja-

vadalmazott, hasonló állásban és rangban levő tanárok a tisztviselői javadalmazásról szóló javaslatban megállapított rangosztályoknak megfelelően már kaptak.

— **Kladova regaleja.** Az aradi kir. pénzügyigazgatóság tegnap tartott tárgyalásán K l a d o v a község ital, italmérsi és fogyasztási adóját az eddigi bérlőnek adta bérbe.

— **Erdősítések Aradmegyében.** A földművelési miniszter az erdősítések minél nagyobb mérvű előmozdítása érdekében kiváló súlyt fektet arra, hogy a birtokokok mindenütt kellően el legyenek látva az ültetéshez szükséges csemetekészletekkel. E törekvése nagy részben sikerült is, amennyiben a folyó év elején már több mint ötszáz csemetekert állott az ország különböző vidékein rendelkezésre és ezekben mintegy 35 millió csemete volt készletben. Egészben véve a múlt évi erdősítési eredmény, ha nem is teljesen kielégítő, de előhaladást mutat s különösen a szakképzett erdőri intézmény végleges szervezése biztosítékot nyújt az iránt, hogy jövőre nagyobb eredmény lesz elérhető az ország azon vidékein — A r a d-, Csik-, Heves-, Torda-Aranyos- és Udvarhely-megyékben — is, a hol ma még ugy a természetes felújulások, mint a mesterséges erdősítések visszamaradást mutatnak.

— **Tanonc-felszabadítás.** Aradváros iparhatósági megbizottjai ma délelőtt 10 órakor üléseznek a városháza földszinti kistermében. Az ülésen tanonc-felszabadítások lesznek.

— **Kutba esett.** Ménesen S z e n z o r z s á n Petru 55 éves földmives vízvezetés közben a leszakadt kutostorral a kutba zuhant s mire kihúzták, halva volt.

— **Magyar kivándorlók nyomora.** Ez év október hó 10-én Temes-, Bács- és Torontál-megyéből 26 család kivándorolt Bulgáriába. E zsellér családok majdnem mindegyike a magas munkabér folytán 400—600 frtyi készpénzt vitt magával. Tegnap, mint Pancsováról írják, e 26 család a legborzasztóbb nyomorban egy krajczár pénz nélkül érkezett vissza, úgy, hogy Zimonyba érve tovább menni képesek nem voltak, de hogy mégis haza juthattak, ezt egy nemes magyar egyletnek köszönhetik, mely Zimonyban alakult és melynek tagjai Belgrádban és Zimonyban lakó tekintélyes honfőrsaink. E hazafias egylet magasztos működése annál dicséretreméltóbb, mert jel-szavuk az, hogy a mit jórészt titokban cselekszenek, azért semmi halát nem igényelnek. A visszavándorolt emberek hajmeresztő dolgokat beszélnek. Elcsábítva, itt hagyták hazájukat azon reményben, hogy Bulgáriában anynyi földet kapnak ingyen, a mennyit csak akarnak. 14 napi utazás után Plevna környékére érkeztek Mertvicza községbe, a hol az ígért földjét remélték megtalálhatni. Ott találtak közel 40 magyarországi családot a szó teljes értelmében a földbe ásott gödrökben lakva, elrongyolva és kiéhezve. Ezek elmondották, hogy őket is a múlt évben oda csábi-

tották és oda érve, a bolgárok kinevették őket. Pénzüik nem lévén, nem képesek haza menni; ott nyomorognak. A midőn a főnök megtudta, hogy újból 26 család érkezett, kiment a helyszínére, kérdezte őket, minek jöttek ide és a midőn a karaván vezetője az mondotta, hogy ingyen földet ígértek nekik, a főnök a következőket válaszolta: „Jó emberek, ha itt anynyi föld volna, hogy ezt ingyen lehetne osztoztatni, akkor a mi népünk nem járna egész Európába földet turni és drágán bérelni. Menjetez bármely országba, mindenütt találtok bolgár kertészeket. Itt nincs ingyen föld egy talpalattnyi sem, de ha volna is, van itt arra nép elég. Menjetez csak haza és hirdesétek, hogy milyen nyomor vár azokra, a kik ide jönnek ingyen földre.” Embereink nem hittek a főnöknek, hanem elmentek Plevnára a kerületi főnökhöz; itt ugyanezt a választ kapták: így nov. hó 3-ik napjáig a szabad ég alatt nyomorogva, ott eladva minden odavitt ingóságait, a szó teljes értelmében, mint koldusok jöttek vissza, s csakis a zimonyi hazafias magyar egyletnek köszönhető, hogy egyáltalában visszajuthattak hazájukba.

— **A waggongyár nemeslelkű munkásai.** Egy szegény, mindkét szemére megvakult szegedi vasúti munkás segélyért, könyörületért folyamodott az aradi waggongyár munkás személyzetéhez. A munkások maguk körében rögtön megindították a gyűjtést s annak eredményeképp 53 frtot küldtek Szegedre a szerencsétlen munkásnak. E nemes tett nem szorul dicséretre.

— **Utazó igazgatóság.** Az aradi kerületi betegsegélyező pénztár igazgatósága részéről Wald er Gyula elnök, Leitner Ernő dr pénztári főorvos is Green Nándor iparhatósági biztos holnap reggel az eleki fiókpenztár megalakítása céljából Eliekre utaznak.

— **Asszonyok háboruja.** Ismeretes az a heves és érdekes harc, a melyet a nagyváradi asszonyok vívnek — az apáczakérdés miatt. Voltaképpen azonban a harc a két vezér: T i s z a Kálmán és G e r l i c z y Felix báróné személyes háborúsága és az egyik párt minden alkalmat megragad arra, hogy a másik párton felülemelkedjék. A „Gerliczy“-párt legutóbb elhatározta, hogy a nőegylet elnök-jének: G e r l i c z y Felix bárónának emlékalbumot nyújt át abból az alkalomból, hogy a vezetése alatt álló nőegylet immár 25 évi működésre tud visszatekinteni. Az emlékalbum már el is készült és a választmány hölgytagjainak arcképével e napokban át is fogják nyújtani az elnöknek.

— **Garázdálkodó vásáros.** P r e k u p Gábor kurticsi csizmadia bejött a tegnapi hetivásárra, hogy jó napot csináljon magának. Beállított egy Kossuth-utczai korcsmába, a hol tekintélyes számú kupiczák tartalmát ürtette ki. Mikor fizetésre került a sor, megszőkött, de az utána futó korcsmáros elérte. Prekup dulakodni kezdett s az egyik odaérkező rendőrrel letépte a télikabátot. Mikor vagy tizen körülvették, rugott és harapott. Egy rend-

élettörténetét beszélnek ezek el. Feltűnik előtte a múlt: mikor először jött atyjával a toronyba... Édes istenem, mily régen is volt... és mégis csak az imént! Látja magát, mint gyermeket, szőke fürtjeivel, ragyogó szemével, amint a szél — nem ám az, amelyik az utca porát ragadja magával örült forgótánczában, nem! egészen más, kedves szellő — játsza kuszálta fürtjeit. Mélyen, mélyen alant sok apró emberkét lát; mintha a falu kunyhói is oly parányiak volnának... az erdő oly igen messze van s a sikság, melyen a falu épült, nagy, végtelen nagy.

— Pedig hiszen oly közel van, — szóló mosolyogva az öreg harangozó s lemutatott a falura.

Ilyen az élet is! míg itjak vagyunk, végtelennek tudjuk; előttünk, szinte kezünkben fekszik a bölcsőtől a sirig, mely ime ott a temető sarkán készen vár... Most már, hála Istennek, ideje is megnyugodni. Becsületesen befutotta életpályáját s a nedves anyaföld befogadja ölébe. Ha isten úgy akarja, csakhamar ott nyugszik...

De már ideje lesz! Még egyszer föltekint az öreg Makár a csillagokra, leveti süvegét, keresztet vet s megragadja a harangkötelet...

Erős haragzugás rezgeti most meg a levegőt... aztán újra... majd hatalmas

kongással, majd ábrándosan csengve, összhangzó dallamba olvadva hullámszik tovább a légtérben. Elnémulnak a harangok, az istentisztelet kezdődik. Múskor az öreg Makár is leszállt a toronyból s az ajtó melletti sarokból hallgatta végig az istentiszteletet, ott imádkozott. Most fűnn marad, — nagyon megtörték az évek. És különösen ma, mintha ólomsúlyosak lennének tagjai. Ledől egy padra s míg a harang elhaló hangját hallgatja, ábrándjaiba mélyed. Mire gondol? Maga sem tudna rá felelni. Lámpása a tornyot sem tudja már megvilágítani, a homályban alig látni a harangokat, alulról tompa zsongásként hat fel a hívók éneke s a szellő himbálja a harangköteleket.

Az öreg mellére csüggeszti fejét, előtte összefüggéstelen vonulnak el egy hosszú élet képei. Énekelnek... Mintegy félálomban hallja s magát a templomban képzelet. Gyermek énekelnek az oltár előtt, tisztán hallja az öreg pópa, a megboldogult Naum páter hangját. A sok száz és száz paraszt térdreborul, fejét lehajtja s keresztet vet. Mind ismerőse s mind halott! Amott atyja szigorú arczát látja, mellette bátyja, buzgón imádkozik, közbe nagyokat sóhajt s itt áll ő is virágzó egészségben, ifjú erővel, — reá még öröm, boldogság vár a jövőben.

És hol e boldogság? Az öreg gondolatai ellobbannak, mint elhaló tűz végső lángja, mely élete minden titkos zugába bevilágít. Szaka-

datlan küzdés, gond, szenvedés. Hol van hát az ígért, a remélt boldogság? Nehéz sors szántotta fel ifju, gondtalan ábrázatát, erős vállalai megtörték, meganult s is sóhajtani, mint amott bátyja.

Emitt, balfelől a falu asszonyai közt az ő felesége is, fejét lehajtva ájtatosan imádkozik. Igaz, hű neje volt, nyugtassa meg az Isten! S ő neki is küzködni kellett. A munka, a fáradság nagyon hamar megvénytette. Ragyogó szemei elveszték fényüket; az egykori büszke, bátor tekintet helyét a sorscsapásoktól való félelem, remegés foglalta el a fiatal asszonynál és az ő boldogsága mi volt? Egy fiuk volt egyedüli örömük, vigaszuk, a gonosz emberek ezt is elrabolták!

Ott áll a gazdag uzorás fejét földig hajtva, buzgón csókolja a keresztet, csalja Istent is, amint az embereket...

Az öreg Makár vére felforr, komolyan, haragosan tekintenek le a falakról a szent képek a nyomorult, hazug emberre — de mindez messze, messze mögötte van immár. A sötét torony az ő világa most, ahol a szél himbálja a harangkötelet „Az Isten igazságot fog tenni, övé a bosszu!” susogja az agg s csendesen peregnék könyei ránczos ábrázatán...

— Alszol Makár? — hangzik most alulról.
— Ki az? — kérdi az öreg s gyorsan

örnek az arcát, a másiknak a csizma talpát harapta meg. Ez utóbbit le is harapta egészen. A harapós vásárost a szószoros értelmében a levegőben szállították a torony alá, a hol lakat alá tették.

— **A kis lottó vége.** Wekerle pénzügyminiszter a költségvetés tárgyalása alkalmából a lottó eltörlésére, illetőleg a Németországban divatos osztály-sorsjegyre nézve vonatkozólag is nyilatkozott. Mint a Magyar Pénzügy értesül, a magyar- és osztrák pénzügyminiszter között a tárgyalások már erre nézve tényleg megindultak, sőt már annyira előre is haladtak, hogy az effektualás módzatait beszéltek meg. Osztrák részről az e célból szükséges műveletek a Länderbank-ra lesznek bízva, mely intézetnél a tervezet elkészítésén most már dolgoznak, úgy, hogy azok legközelebb az osztrák pénzügyminiszter elé terjeszthetők lesznek.

— **Vivóteremben.** Beszéltek egy párba jelfolyását. A sebesült egyik tanuja dicsérgetve szól:

— Ah, Andor valóban nagy lelki jelenlétet tanusított.

Felel egy hallgató:

— De azért jobb lett volna testi távollétet tanusítania . . .

— **Vidéki hírlapirodalom.** A „Neue Temesvarer Zeitung“ felelős szerkesztője, Gnidkovszky Kornél, ezen lap vezetésétől betegsége miatt visszalépett. Utóda Dévai Ferencz lett, aki a lapnak hosszú évek óta főmunkatársa volt.

— **Véres verekedés.** Burger János aradi molnár kocsija tegnap összeakadt Keller Antal glogováci német kocsiával. Ez a körülmény annyira dühbe hozta Kellert, hogy kocsijáról leszállva, Burgert minden bevezetés nélkül ütni kezdte. Burger sem hagyta magát s így esett azután, hogy véresre verték egymást. Az utcai botrányban a kihágási bíró ítélkezik.

— **Pályázatok.** A kolozsvári királyi törvényszéknél egy román nyelvű állandó hites tolmácsi állásra 2 hét alatt, — a szepes-szombati községben jegyzői állásra 3 hét alatt, — a parajdi királyi sóbányahivatalnál mázsatiszti állásra 3 hét alatt, — a budapesti betétszerkesztési munkálatoknál szakdíjnok alkalmazásra, — a tordai magyar királyi pénzügyigazgatóságánál vigyázói állásra 6 hét alatt, — a lugosi királyi adóhivatalnál IV. oszt. adóoszt. állásra 15 nap alatt, — a dévai királyi törvényszéknél bírói állásra 2 hét alatt, — a vizaknai királyi sóbányahivatalnál ellenőrködő hivataltiszi állásra 3 hét alatt, — a nógrádi III. oszt. postamesteri állásra 3 hét alatt, — a pálházai III. oszt. postamesteri állásra 3 hét alatt, — a székesi III. oszt. postamesteri állásra 3 hét alatt.

felugrik. — Istenem, hát csakugyan elaludtam volna? Ilyen szegény még nem ért! . . .

Hirtelen, biztos kézzel ragadta meg a kötelet, még egy pillantást vet le, a hol mint nyüzsgő hangyaboly, mozog a falu népe . . . Az ünnepi menet megindul, előtte viszik a keresztet és szentképeket! Makár hallja az örömteli éneket. „Resurrexit . . . feltámadott Jézus az ő halottaiból!“ E hangok meggyugyartják az öreg szívét . . . mintha ragyogóbbak lennének a templom gyertyái s a nép élelkeiben mozog, — hirtelen a szél feléje hajtja a haghullámokat s a viszhang beleolvad az ünnepi harangzúgásba . . .

Soha ily szépen nem szólt az öreg harangja. Mintha átöntötte volna szíve érzését a hideg érzébe, mely majd nevetett, sirt: szivig ható hangok emelkedtek az ég felé, a ragyogó csillaghoz . . . mig csak fénye ragyogóbb lesz, mig újabb hangradat emelkedik az ég felé, szeretetet, örömet, boldogságot hirdelve . . . Tompán, mély fenséggel árad a nagy harang bugása s ég és föld zugja vissza himnuszát: „Feltámadott Jézus halottaiból“. „Resurrexit“ . . . Minden, minden, a zugó harang, ez emberek éneke csak egyet hirdet: „Feltámadott Jézus! . . .“

A vén torony is részt látszik venni az emberek örömeiben, s a szellő, mely a ha-

H y m e n.

Klein Benő, mouyorói kereskedő tegnap váltott jegyet V o g l Janka kisasszonyával, V o g l Mór tekintélyes aradi ügynök kedves, művelt leányával.

Gyászrovat.

Bobdai Gyertyánffy János †. Torontál vármegye közéletének egyik legkiválóbb és legtisztelendőbb alakja, bobdai Gyertyánffy János gyéri nagybirtokos tegnap előtt este 8 órakor, 56 éves korában, elhunyt. A haláleset híre bizonyára osztatlan, mély részvétet fog kelteni az egész délvidéken, hol a Gyertyánffy-család kiterjedt, széles körű, tekintélyes rokonsággal bír. Gyertyánffy János fia volt Gyertyánffy volttorontálmezei főispánnak és testvére Gyertyánffy Ferencz volt nagybecskereki törvényszéki elnöknek. Nyugodjék békében.

S P O R T.

A mácsai falkavadászat meetjei:

Nov. 28-án kurticsi erdő.

Nov. 29-én Kicsó.

Nov. 30-án V. csárda.

Decz. 1-én 90-ik őrház.

Decz. 2-án Ella major.

Decz. 3-án Hármasthatár.

Deczember 5-től 10-ig ugyanily sorrendben.

Deczember 12-től 17-ig szintén, midőn a vadászatok végződnek. Meet pont 12 órakor.

Egyletek, Társulatok.

— **A regattisták közgyűlése.** Az aradi „Maros“ evezős egyesület ma este 6 órakor tartja meg közgyűlését az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár ülésstermében.

— **Az aradi filharmoniai egyesület** folyó hó 26-án szombaton este 8 órakor zenekari próbát tart, melyre a működő tagokat ez uton hívja meg az elnökség. A próba a polgári fiúiskola dísztermében tartatik meg.

Mulatságok.

— **Alapítási ünnepély.** Az aradi kádársegédek szakszervelete ma este Nagy Lajos sörészárnokában alapítási ünnepélyt rendez, mely tánc-estélyivel lesz egybekötve. A sikerültnek ígérkező estélyre sokan készülnek.

Színház.

A színház műsora:

November 26. (Szombat) **Leánycsel, Bolondok estélye.** Parasztbecsület.

November 27. (Vasárnap) **Délután Náni, népszimű;** este **Ripp van Winkle, operette.**

rangozó arcán játszadozik is azt susogja; „Feltámadott!“

S az öreg feledi fájdalmait, a küzdelemmel teljes életet . . . Feledi, hogy egyedül áll-e világon . . . Csak az éneklő, zokogó hangokat hallja, melyek az éj sötétjéből a csillagvilágos ég felé hullámszerűen, s ihatnak az anyaföldre. Fiai, s unokái közt képzeletben magát, hallja hangukat s az öregek és ifjak hangja összhangzó dallamban egyesül: örömről, boldogságról zeng, melyet hosszú sötét élete tőle megtagadott. . . Megrántja az öreg harangozó a kötelet, könyei omlanak ábrázatan, s szíve hevesen ver az álmodott boldogságtól . . .

Alant az emberek egymásnak adják a szót; ily remekül még nem kongatta az öreg..

Nagyot kondul még a harang — és aztán elnémul. A kis harangok reszketve hallgatnak el, mintha csendben akarnák hallgatni az elhaló hangot, mely egyre csendül, rezeg, sir, majd a végtelenbe enyészik . . .

Erőtlen hanyatlak az öreg padjára, két könyccsepp perog le lassan, csendesen sápadt, hidegülő ábrázatára . . .

Távozzatok! Az öreg harangozó lélekharangját kongatta!

Leánycsel. — Bolondok estélye. — A pajkos diákok.

— November 25. —

Szerényen, álnév alá rejtőzve mutatta be magát tegnap az aradi közönségnek úgy mint sziműirő Rozenberg Károly dr helybeli ügyvéd. Szerzője két egyfelvonásos vígjátéknak, miket a színlap jelzése szerint Radó Károly irt. Azt azonban tudta az egész város, hogy ez ismeretlen név alatt a szociálisták ismert védő fiskálisa rejtőzik.

Ritkán nyílik alkalma Arad színházlátogató közönségének arra, hogy helyi szerző alkotását lássa, pláne úgy, a mint ezeket most minden más színpadot megelőzve. S mintán az alkalom ritka, a közönség pedig nagyon jó, magától értetődik, hogy a lokal patriotizmus kerekedik egyebeken felül a hangulat megcsinálásánál s ennek természetes következménye aztán az udvarias, elnéző taps a darab végén. Ezt már a galleria hozza magával, és nem mindig az igazi érdem, valljuk meg őszintén.

Igy viselkedet tegnap is közönségünk a dupla premieren.

De lássuk a helyi újdonságokat. Maradjunk a tárgynál.

A leánycsel igen vékony mederben folyó tartalommal bír. Valaki azt jegyezte meg, a hátunk megett, hogy nem vigjáték ez, hanem „politikai szimű“. S a hivatlanul közbeszóló urnak van egy kis igazsága. Egy 48-as kapitány (Vedress) s egy nyugalmazott osztrák ezredes (Sz. Németh) engesztelhetetlenül gyűlölik egymást, mivel az isaszeghi csatánál mint az ellencsapat vezetői állottak szemközt. A kapitány furfangos leánya, Juczi (Tárnoki Gizi) kibékíti a két öreg urat, mit aztán kettős esküvő koronáz meg. Juczit elveszi egy mérnök (Pethes), az ezredes leányát, Erzsikét (Márkus Ilon) pedig a kapitány fia (Góth). S a függöny legördül A kapitány meg az ezredes élénken emlékeztet bennünket a „Huszárszerelem“-re, Juczi pedig még inkább, mert itt ő épp úgy egzecciroztatja hadviselt öregét, akár ott az az eleven fruska a gyámoltalan református papot. A dialógok pedig kissé unalmasak s a nyelveket meg éppen nem választékos. A vig elemet ócska helyzetek, a vig hangulatot pedig rég lejártot, túlzott vicczek vannak hivatva megcsinálni. Az eszközök gyengék lévén, gyenge volt a hatás is. A közönség igen tartózkodva viselte magát, nem kacagott a komoly vicczeken, csak a darab végén tapsolt és hívta a szerzőt, ki egy földszinti páholyból köszöntö meg az elnéző publikum kitüntető udvariasságát. A szereplők kitünően játszottak, nagyon meg lehet velök elégedve a szerző.

A második vígjáték, a **Bolondok estélye**, már határozottan ügyös dolog, s messze fölötte áll az előbbinek. Meséje eleven alakjai gyorsan mozognak, a kidolgozás is gondosabb, itt-ott felcsillan egy-két egészséges ötlet, ami önkénytelen kacajra gerjeszti a házat. Pedig ennek is vékony a meséje, sok az ismerős fogás, de legalább vannak benne olyan fordulatok, melyek váratlanok, nem pedig olyan sablon-helyzetek, minők a Leánycselben véges-végig. Egy asszonyka féltékenységen s férje elittkolt polgári kimenőjén alapszik az egész, a darab végén egymást kölcsönösen leálczazzák, de mindez ügyesen bonyolódik le s elfogadhatóvá teszi a vígjátékot. A **Bolondok estélye** megérdemli, hogy néha-néha elővegyék, pláne oly jó előadásban, minő a bemutatott volt. A nőt **Haraszt** Hermin pompásan s nagy elevelességgel játszotta, a férj szerepében pedig **Somló** ért el tagadhatlan hatást. Igen ügyesen mozgott a színen **Bónis**, ki egy, csaknem a lehetetlenségig bamba házibaratot (Lásd a „Huszárszerelem“-ben **Dér Pistát**) személyesített gondos és figyelmes kivitelben.

Ennyit **Rozenberg** két vígjátékáról, mik előtt **A pajkos diákok** operette ment, szintén összevágó, kerekded előadásban. Különösen ki kell emelnünk **Sz. Németh** Gaier Jeremiását, a mely mindvégig kacagtatott, humortól duzzadó volt. Azután **Csátárt** (Fleck), **Margó Zlemát** (Brand), **Kézdy Juliskát** (Frinke), **Kozsmát** (Antal), **Posfay Ellát** (Lizi) és **Szepesit** (korcsmáros). A karok jól működtek.

A színház csaknem egészen megtelt. (v.)

— **Pethes Imre**, az aradi színtársulat drámai hőse, virágvasárnaptól a szegedi színtársulathoz szerződött.

— **Színházi hírek.** Ma ismétlik Radó K. két apróságát, a „Leánycsel”-t és a „Bolondok estélyé”-t, ezeket megelőzi **Parasztbecsület**, Mascagni operája. Holnap vasárnap két előadás leendő színe kerül d. u. félárakkal **Náni**, népszínmű 3 felvonásban, dalokkal és tánczokkal, este 7 órakor rendes árákkal **Ripp-Ripp**, regényes nagy operette. Erősen folynak az előkészületek **Fanchon asszony leánya** operette újdonságra és **Sodoma vége**, Sudermann legújabb drámájára. A közel napokban **Verő György** nagy sikert aratott **Sultán** operettjét az igazgató előadásra megszerezte.

— **A színház fütve van.** Ezt jelenti az igazgatóság tegnapi kiadott bouletinje. Ami bizony már el is kel, mert a közönség napok óta didergett a színházban.

— **Kik versenyeznek Aradért?** Aradról értesítik a „Nagyvárada”-ot, hogy itt körülbelül biztosra vehető, hogy a színházat **Leszkay András**, a debreczeni színház igazgatója fogja elnyerni. A debreczeni kiírásnak — ahol az aradi színházi biz. tagjai színházlátogatásban voltak — eredménye az, hogy **Leszkay** olyan erős pártja van a bizottságban, mely — írja az említett lap — kész érette késhegyig folytatni a küzdelmet. Egy másik áramlat is van ugyan, mely **Mészáros Sándor** direktor mellett kardoskodik, de az ő pártja csekély. **Mészáros** a jelen aradi társulatot akarja átvenni; míg **Leszkay** más társulatot hoz.

— **Az aradi színház nyári állomására.** Nagyváradra, már pályáznak a direktorok. **Veszprém** **Jenő** nyitrai színházigazgató az iránt folyamodott a városba, hogy engedtesse meg neki, miszerint 50 jeles tagból álló színtársulattal egyelőre egy hónapig a „Fekete Sas” nagytermében előadásokat tarthasson.

— **Tenoristából konzul.** **Gassi**, a híres tenorista, ott hagyván színészi pályáját, konzullá avanszírozott. Konzuli kinevezetéséről a hivatalos lap tegnapi száma a következőt hozza: A király **Gassi Ferencz** magyar állampolgárnak a berni köztársaság részéről Budapest székhellyel neki adományozott alkonzuli tisztség elfogadását jóváhagyja és erre vonatkozó kinevezési okmányához a legmagasabb exequaturt legkegyelmesebben adományozta.

Törvényszék.

— **Elnapolt sajtótárgyalás.** Tegnapra volt kitűzve az esküdtszéki tárgyalás az aradi kir. ügyészségnek **Kinczig Péter** és **Kohn Vilmos** elleni sajtópörében. **Kohn Vilmos**, kit országszerte köröznék, nem jött el a tárgyalásra, miért is a törvényszék — tekintettel arra, hogy az ügyet csak mindkét vádlott jelenlétében lehet érdemlegesen és együttesen letárgyalni — a tárgyalást **Kohn Vilmos** kézrekerültéig elnapolta. A törvényszék a végzése ellen a kir. ügyész semmiségi panaszt jelentett be.

— **Ítélethirdetés.** **Travnicek József** német sikkasztásért 14 napi fogházra ítélte az aradi törvényszék. Tegnap érkezett le ez ügyben a Curia ítélete, mely a törvényszék ítéletét helyben hagyta.

Utolsó posta.

— november 25.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tudósítása —

Kezdeté d. e. 10 órakor.

Elnök: **Bánffy Dezső** báró.

Jegyzők: **Szell Akos**, **Szederkényi Nándor**, **Molnár Antal**.

A kormány részéről jelen vannak: **Wekerle Sándor** miniszterelnök, **Hieronymy Károly**, **Josipovich Imre**, **Csáky Albin gr.**, **Szilágyi Dezső**.

Felolvasták és hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Beöthy Lajos előadó bemutatja **Sima Ferencz**, **Olay Lajos**, **Luby Géza**, **Abrányi Kornél**, **Münich Aurél**, **Szederkényi Nándor**,

Tisza István és **Hentallier Lajos** mentelmi ügyét.

Annak idején napirendre tűzik. Következik

az indennitit.

Beöthy Akos az indennitit-vita ilyen tülterjesztését igen természetesen találja, mert nemcsak az indennitit-ről van szó, hanem szó van az imént lefolyt kormányválságról és az új kormány programjáról. Szó van tehát tulajdonképpen politikai jelentőséget azon distinctiónak, amelyet a jelenlegi és a volt kormány között **Wekerle** tett, mert ez eszébe juttatja a skolesztikus filozófok azon vitathemáját, hogy egy tühegyen hány angyal tánczol? (Derütség.) Ez nem különbség. Tény az, hogy a válság nem a parlamentben, hanem a többség klubjában folylt le. A miniszterelnök, aki ebből győzelmesen került ki, nem képvisel politikai irányt, mivel, bár ressort miniszterként megtette kötelességét, soha politikai elveit ki nem fejtette s így az ő miniszterelnökké történt kinevezetése nem egyéb, mint ugrás a sötétben. Nem vagyunk különben a belügyminiszterrel, **Hieronymival**. Ő nyilatkozott ugyan, de bár ne tette volna. **Zombolyán** a nemzetiségi kérdéstről szólva, **Hieronymy** kijelentette, hogy tényleg a választókerületek igazságosabban osztandók be, és így tovább; szóval, ő hajlandó az oláhoknak a választásoknál több teret nyitni, az oláhoknak, akik tudvaleg ezent az teret ismét csak arra használnák fel, hogy azon az állam ellenében építsenek. Es így megy ez tovább, mert azt csak senki sem fogja mondani, hogy az új kormány jellegét **Tisza Lajos** adja meg. Régiék az emberek, régi a rendszer s az ellenzék egészen a régi ellenféllel áll szemben. A kormány programjában sajnálattal nélkülözi azt, amit a pénzügyminiszter annak idején a magyar udvartartásról mondott s amit most egyetlen szóval sem említ a miniszterelnök. Meg van hamisítva a kiegyezés és meg van hamisítva a nagyhangon hirdetett liberalizmus. A kiegyezést maga **Deák** sem mondta változhatatlannak s ezért hamisított a kiegyezés. A liberalizmus a közszellem számtalan arczul csapásával szenvedett csorbát és most — sajátságos balvégtet — midőn egy liberális eszme megtestesítésére vállalkozott a kormány, szándéka hajótörést fog szenvedni a förendház konzervatív álláspontján. És amit ő már annyiszor mondott, de azért elégszer nem hangsúlyozhat, meg van hamisítva a parlamentarizmus is. Huszonöt év óta egy és ugyanaz a rendszer uralkodik s amellet a rendszer mellett baklövést baklövés után követnek el. Itt van az egyházpolitika. Felidéznek az ismert elkeresztelési rendelettel egy tömémentlen nyugtalanságot s csak amikor a vihart látják, akkor látják be, hogy az a rendelet, amelyet jónak tartottak, ismét csak baklövés. A többség pedig helyeselte a rendeletet, helyesli annak elejtését és helyesli az új megoldási módot is, mert a többség mindent helyesel. Iyen pártból kikerült kormányban, ilyen párttal tartó kormánynak nem szavazza meg az indennitit.

Csáky Albin gróf közoktatásügyi miniszter kénytelen felszólalni, mert bár indennitit-vita volna a jelenlegi, de azért az indennitit-ről beszélnek a legkevesebbet, hanem aztán annál többet beszélnek a kormány programjáról s ebből az egyházpolitikai kérdésekről. A kormány szeretik inkonzekvenziával vádolni és erre az egyházi kérdéseket hozzák fel. Nézzünk a szemébe ennek a vádnak! A helyzetet nem a rendelet teremtette, mert az a rendelet csak egy meglevő törvényt akart érvényesíteni. Ez az államtinktélynek érdekében való, mert az állam törvényéről van szó. Akkor megmondattott, hogy ha ez a rendelet nem vet véget a felmerült differenciáknak, ebben az évben a kormány a megoldásra nézve új proppozíciókkal fog a ház elé lépni. Most ez az eset adta magát elő. Es ez nem inkonzekvenzia. Az új megoldási módozattal szemben, a polgári anyakönyvekre nézve azt mondják, hogy akkor többet ér az alaptörvény illető rendelkezésének megváltoztatása. Erre a felelet az egyházkérdések alapján való megreformálása elvi alapon, úgy amint a kormány azt programjában kifejtette. (Zajos helyeslés jobbfelől.) Ez sem inkonzekvenzia. (Helyeslés és éljenzés jobbfelől.) Azt vetik szóba szemére, hogy a változott helyzetben miért maradt mégis miniszternek? Azért, mert elvei diadalát látja és épen az volna bün, ha nem ma-

radt volna. Tehát maradt és kijelenti, hogy továbbra is maradni fog. (Éljenzés és zajos tetszés jobbfelől.)

Apponyi Albert gróf: Nem volt szándéka részt venni a vitában.

Miklós Gyula: (közbeszól) Dehogy nem! (Horánszky átkiált Miklóshoz valamit.)

Miklós Gyula: Majd Horánszky urral fogok vitatkozni. (Zaj.)

Andreászky Gábor báró: Nem tud az elnök rendet csinálni. (Tartós zaj.)

Elnök: **Andreászky** képviselő urat rendre utasítom; senkinek sincs joga az elnököt figyelmeztetni.

(Az elnök e nyilatkozatára a baloldalon óriási láрма keletkezett. **Horváth Gyula** szóvalra jelentkezik. Feléje kiáltják jobbról „Nincs joga beszélni!” „De van joga!” riadnak fel a baloldalon. „Nincs joga!” hangzik az elnöki székről. A tartós zajnak az elnök akként vetett véget, hogy az ülést 10 perczre felfüggesztette.)

Szünet után:

Elnök: Megnyitom az ülést; **Apponyi Albert** gróf fogja folytatni beszédjét. (Nagy zaj. Kiáltások balról: **Ilát Horváth Gyula!** **Horvát** szólásra emelkedik.)

Wekerle Sándor miniszterelnök: Azt hiszi, hogy **Apponyi** után szólhat majd **Horváth Gyula**. (Helyeslés.)

A rend erre helyre állt s folytathatta beszédjét:

Apponyi Albert gr.: Mielőtt bizalmat szolgáltatna, azt kell megbírálania, hogy bir-e kvalifikációval a reformok keresztülvitelére. Van-e politikai garancia, hogy programjukat be fogják váltani. Nem tehet róla, ha **Csáky Albin** mai őszinte és épp ezért rokonszenves nyilatkozata daczára is feuntartja kételyeit. De a személyes rokonszenvenek sem szabad elhomályosítani a politikai inkonzekvenziákat. Megengedi szölg, hogy az új kormány elvi alapon alakult meg. Tehát új elvi alapon csodálkoznia kell, hogy a kabinet tagjai most is ugyanazok, a kik voltak a kormány politikája kezdetől nem felelt meg a követelményeknek s most, mikor a kormány ezt beismeri, nem politikájának fejlődését, hanem bukását hirdeti.

Szólg rég hirdette s mondja most is, hogy az a politika helyes, a melyre a kormány most lépett, hanem, hogy ez a politika megváltozott politika, azt senki sem tagadhatja.

Bónca Miklós: Csak az eszközök.

Apponyi Albert gróf: Hiszen a cél: a haza java, úgy az ellenzéki, mint a szabadelvü pártan egy, csak az eszközök különbözök. (Derütség.) Töle telhetőleg hozzá kíván járni, hogy eloszlassa az aggodalmakat, a melyek elhangzottak. **Vaszary** hadat üzent a polgári házasságnak; szólg reményli, hogy ez a hadüzenet nem fog megtörténni, nem, az egyház érdekében. (Általános helyeslés.) Mellözhetlen társadalmi szükség a jog terén mutatkozó szükséglet kielégítése, s nagyon téved akarmelyik hatalmas faktor, ha azt hiszi, hogy e jogszükséglet kielégítésének utját lehet állni. Példát mond el e rendezetlen jogállapot illusztrálására. Aztán magyar állampolgárok kötnek házasságot bona fide a külföldön s vissza költöznek hazájukba, rájönnek, hogy a külföldön kötött polgári házasságuk érvénytelen s gyermekeik törvénytelenek. Aztán meg a külföld előtt is kompromittálva vagyunk. Azok a külföldiek, a kik valóni akarnak, magyar állampolgárokká lesznek. Hisz nálunk valláscserével könnyen lehet jutni elváláshoz. Igen nagy különbség van a középkori és a modern államok közt. A modern állam polgárainak öszzerajéból meriti erejét s nálunk, a hol az erő a felekezetek közt oszlik meg, nem lehet más kardinális elv, mint az egyenlőség és szabadság. (Zajos, általános éljenzés és taps.)

Sajnálna, ha a **Vaszary** által kilátásba helyezett hadüzenet megtörténnék. Ez a kötelező polgári házasság nem árt az államnak. Ez a reform az egyházi hitéletre nemcsak sorvasztólag nem, de előnyösen fog hatni. (Zajos éljenzés és taps.)

Nem az egyháznak megtámadásáról van szó, mert hisz erről szó sincs. Ha a hadat mégis megizennék, úgy őt azok között fogják találni, akik a polgári rendezést védik. Kéri a kormányt, ne hozzon szocziális intézkedéseket, amelyek a retorzió színevel bírnának egy felekezettel szemben. Ez csak új tápot nyujtana a nagy reform elleni agitációknak. (Általános helyeslés.)

Hieronymi tegnapi nyilatkozata közelebb hozta őt a belügyminiszter programjához. De mért élt kantelával. Mért nem mondotta, hogy az összes javaslatokat egyszerre fogja beterjeszteni a garanciális törvényekkel együtt. Az ő szavazatát a választásokra vonatkozó törvényjavaslatról teszi függővé.

Nem érthet egyet a szónok a miniszterelnök beszédjének egyik nyilatkozatával. Azt mondta a miniszterelnök, hogy kishitűség arra gondolni, hogy az országnak valaha nem lesz nemzeti kormányja. Figyelmezteti szóló a kormányt azokra a dolgokra, amelyek a bécsi reichsrathban történnék. Ha a függetlenségi párt részéről támadják a kiegyezést, mindjárt akad ember, aki a támadást visszautasítja. A bécsi parlamentben tesznek megjegyzéseket Magyarország ellen s ugyanott egy Schwarzenberg herczeg, vezére egy pártnak, nyíltan hangoztatja, hogy ő a real-uniót akarja. Ha most már kormányra jutható politikusok hirdetnének Ausztriában ilyen elveket, anélkül, hogy csak elnöki rendreutasításban részesülne, nálunk a kiegyezésnek érintését is már nemzetellenes merényletnek nevezik. Ha Ausztriában a kiegyezés folytatása udvarképeség, míg nálunk a kormányképtelenséggel jár együtt a kiegyezésnek pusztá magyarázata is, úgy ez az állapot egészségesnek nem mondható. (Zajos, ismétlődő éljenzés a bal- és a szélső baloldalon.) Eppen azért, hogy minden támadásnak ellentájon, akarná ő erősen körülményezni a kiegyezést. (Zajos tetszés.) A mostani krízisnek oka visszavezethető a véderövitára. Akkor ébredt a nemzet a vizsgálódásra, hogy megvannak-e mind ama jogai, amelyeket a kiegyezés biztosít. Beszéde további folyamán indokolja, hogy miért nincs bizalommal a kormány iránt és miért nem fogadhatja el az indemnit. (Éljenzés balfelől.)

Budapest, november 25. (Saját tudósítók távirata.) A képviselőházi ülés további folyamáról tudósítók a következőket sürgönyzi:

Apponyi után Wekerle nagyhatalással czáfolta Beöthy és Apponyi alaptalan támadásait. Ellenben elismeréssel szólt Apponyinak a katolikusok akciója ellen történt állásfoglalásáról. A vitát holnap folytatják.

Táviratok.

Az Atzél-Karsai párbaj utóbaja.

Budapest, nov. 25. (Saj. tud. távirata.) Az Atzél-Karsai párbajban megsebesült áldozat, Karsai Sándor állapota rosszabbra fordult. A golyó fölött gennyes kezdődött. Attól tartanak, hogy ebből vérmergezés lesz. Karsai folyógyógyulása után egészen jól érezte magát. Állapota — bár orvosai felgyógyulást remélnék — aggasztó.

A Panama-pör.

Páris, nov. 25. (Saját tud. táv.) A Panama-pört ma megnyitották, de csak formáságból, mert azonnal el fogják napolni.

Európai érdekek Afrikában.

London, nov. 25. (Saj. tud. táv.) Megyezésre jutottak azok a megbizottak, a kiknek feladatuk volt Kelet-Afrikában az angol és portugál befolyási szféra határait megjelölni.

A francziák uralma ellen.

Tunisz, nov. 25. (Saj. tud. táv.) Nagy izgatottságot kelt az az eset, hogy egy elnyomott lap, a „Messenger Arabe”, francia kiadásban jelent meg és nemzeti ébredésre szólítja fel az arabokat s hevesen megtámadja a francia uralmat. A francia rezidens azt javasolja, hogy el kell nyomni a lapot.

Közgazdaság.

Aradi heti gabnavásár.

— Saját tudósítónktól. —

Arad, november 25.

(S. ss.) A rossz utak miatt ma ismét gyenge volt a behozatal, lanya az irányzat. Malmaink tartózkodók, úgy a kereskedők is. Tengerit leginkább szeszgyárosok vásárolnak. A mai hetipiaczra behozatott és elkelt:

2500 métermázsa buza 6 frt 50-től 7 forintig.

100 métermázsa rozs 5 frt 10-től 5 frt 20-ig.

100 métermázsa árpa 5 forinttól 5 frt 10 krig.

200 métermázsa ujtengeri 3 frt 80-tól 3 frt 90-ig.

— Vasuti állatszálítás. Azon körülmény folytán, hogy a ragadós száj és körömfájás az országban ismét nagyobb mértékben elterjedt, a földművelési miniszter e hó 17-én kelt s az aradi törvényhatóságához tegnap érkezett körrendeletével elrendelte, hogy a vasuti állatszálítványoknak állatorvosi megvizsgálása további intézkedésig a sertések, juhok, kecskék és hat hónapon alóli borjakra is kiterjesztés. Ennélfogva ily állatok most már csak a marbarakodókul engedélyezett vasuti állomásokon és csak előzetes állatorvosi megvizsgálás alapján lesznek felrakhatók.

Szeszüzet.

— November 25. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 0 — kicsinyben 0.50 hordó nélkül. per 100 liter %, helyettesítő 35 frt fogyasztási adót.

Hivatalos piaci árak Aradon.

— November 25. —

Gabnaneműek: Tiszta buza legnehezebb 7 frt — kr. közép — frt — kr. kétszeres legnehezebb 6 frt 50 kr. közép — frt — kr. rozs legnehezebb 5 frt 80 kr. közép — frt — kr. árpa legnehezebb 4 frt 80 kr. közép — frt — kr. zab legnehezebb 5 frt 20 kr. közép — frt — kr. retek repce legnehezebb — frt — kr. kukorica 3 frt 90 kr 100 kilónkint.

Budapesti gabnatözsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósításai. —

Budapest, nov. 25. d. u. 5 óra

Gabona	Faj	Irányzat	10 kilogramm frt
Buza	bánsági	csend.	7.25 — 7.65
	tiszavidéki	„	7.35 — 8. —
	pestvidéki	„	7.30 — 7.95
	fehérmegyei	„	7.30 — 7.95
	bácskai	„	7.35 — 8. —
	csatl.-magyarországi	„	— — —
Rozs	—	szilárd	6.10 — 6.35
Arpa	takarmány	lanya	4.95 — 5.20
	égetni való	„	5.40 — 5.95
Zab	—	szilárd	5.50 — 5.80
Tengeri	bánsági	lanya	4.65 — 4.75
	másnemű	„	4.40 — 4.65
Kaposzta-repce	—	lanya	— — —
Köles	—	lanya	4.15 — 4.30
Buza	tavasza	lanya	— — —
	junius 1892	„	7.34 — 7.66
	ősze	„	7.45 — 7.50
Tengeri	máj.-jun. 1892	lanya	— — —
	szept.-okt. 1892	„	4.86 — 4.87
Zab	Bpest sz. tavasz	lanya	— — —
	„ „ őszre	„	5.52 — 5.54
Kaposzta-repce	—	lanya	— — —
	aug.-szept. 1891	lanya	11.70 — 11.75

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktözsden

Budapest, 1892. november 25.

Magyar aranyjárdék 6%	—
Magyar aranyjárdék 4%	113.40
Magyar papírdárdék 5%	100.40
Magyar vasnti kölcsön	120.75
Magyar keleti vasuti államkötvény I. kibocsátás	—
Magyar keleti vasuti államkötvény II. kibocsátás	—
Magyar keleti vasuti államkötvény III. kibocsátás	118.25
Magyar földterhermentesítési kötvény	—
Magyar földterhermentesítési kötvény záradékkal	—
Temes-bánáti földterhermentesítési kötvény	—
Temes-bánáti földterhermentesítési kötv. záradékkal	—
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	—
Magyar szőlődezmaváltsági kötvény	—
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcsön	142.75
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	138.75

Aradvárosi

Évadbérlet
57. szám.

színház.

Havibérlet
szület.

Szombaton, 1892. évi november hó 26-án:

Parasztbecsület.

Opera 1 felvonásban. Szövegét írták: G. Targiani Tozzetti és Menasci. Zenéjét szerzette: Mascagni Péter.

SZEMÉLYEK:

Santuzza, pórleány Somlóné.
Lucia, csaplárosné Pósfay Ella.
Turiddu, fia Kozma.
Alfio, fuvaros Csátár.
Lola, neje Margó Z.

EZT MEGELŐZI:

LEÁNYCSEL

Vigjáték 1 felvonásban. Irta: Radó Károly.

SZEMÉLYEK:

Asztalos István, 1848-ki honvédkapitány Vedress.
Kálmán, fia Góth.
Luci, leánya Tárnoki G.
Losonczy Gábor, mérnök Pethes.
Báró Schwertheim, nyugalmazott ezredes Sz. Németh.
Erzsébet, gyámleánya Márkus I.

EZT KÖVETI:

Bolondok estélya.

Vigjáték 1 felvonásban. Irta: Radó Károly.

SZEMÉLYEK:

Dr. Ujvári Károly, ügyvéd Somló.
Helén, neje Haraszi H.
Kovács Aladár Bónis.

HELYÁRAK:

Kettős nagypáholy földszinten vagy első emeleten 7 frt. — Páholy földszinten vagy első emeleten 4 frt 50 kr. — Kettős nagypáholy második emeleten 5 frt. — Páholy második emeleten 3 frt. — Támlásszék (földszinten) 1. és 2-ik sorban 1 frt 20 kr. — Támlásszék (földszinten) 3, 4, 5. és 6-ik sorban 1 frt. — Támlásszék (földszinten) 8, 9, 10, és 11-ik sorban 80 kr. — Első emeleten 1-ső sorban 1 frt 20 kr. — Első emeleten 2. és 3-ik sorban 1 frt. — Első emeleten 4, 5. és 6-ik sorban 70 kr. — Második emeleten 1-ső sorban 80 kr. — Második emeleten 2. és 3-ik sorban 60 kr. — Második emeleten 4. és 5-ik sorban 50 kr. — Harmadik emeleten 1-ső sor közepén 50 kr. — Harmadik emeleten közepén többi sor és oldalt mindegyik sor 40 kr. — Karzatülés közepén 30 kr. — Karzatülés oldalt 20 kr.

Kezdeté 7 órakor.

Felölös szerkesztő: Vászárhelyi Béla.

Nyíltér.*

Dr. Groszmann Jakab

Massage svédgyógyintézete

Aradon, Petőfi-utca, a Lyceummal szemben.

Van szerencsém a t. közönséget értesíteni, miszerint december 1-ére új **massage svédgyógyászati kurzust nyitok**, melyre a t. közönség becses figyelmét felhívni bátorodom.

Tisztelettel:

Dr. Groszmann Jakab.

Az aradi polgári takarékpénztár

(Minorita-palota, földszint)

kölcsönöket nyújt ház és földbirtokra

bekebelezés mellett, 18 évi törlesztésre, 100 frt tartozás után évi 9% frt tőke és kamat együttes fizetése mellett; 38 évi törlesztésre 100 frt tartozás után évi 7 frt tőke és kamat együttes fizetése mellett, vagy 6 1/2% kamatra a tőkének tetszés szerinti időben való törlesztése mellett. Fennálló kölcsönöket kedvező feltételek mellett convertál.

A kölcsönügyletek gyors és előzékeny lebonyolítása biztosított.

911 2-10

Az igazgatóság.

Magy. kir. államvasutak.

157431 | 92 szhoz.

904. 1-3.

Pályázati hirdetmény.

Mühelyi fák szállítására.

A m. kir. államvasutak igazgatósága az 1893. évben az alábbi táblázatban foglalt műfakat szükségrendő mennyiségnek is szállítására nyilvános pályázatot hirdet.

Az 1893-ik évben szükségelt fákra szóló részletes jegyzékek, melyekben a fák méretei és a mennyiségek kitüntetve vannak a m. kir. államvasutak anyag és leltár beszerzési szakosztályánál (Andrássy-ut 73/75. sz. a. II. emelet), vagy

pedig üzletvezetőségeinknél megtekinthetők illetve megszerzethetők.

A részletes jegyzékek egyszersmind ajánlati mintáknak is használandók.

Amennyiben azonban a szállítási ügylet nem egy, hanem két évre kötötnék, akkor a szállítandó fákra szóló jegyzékek a további évre a megelőző év november havában fognak szállítóknak kiadatni. Megjegyezzük, hogy az 1894. évre megrendelendő mennyiségek az 1893. évi jegyzékekben kitüntetett mennyiségeknél korlátlanul nagyobbak vagy kisebbek lehetnek és hogy ezeknek méretei az 1893. évre szóló jegyzékekben kitüntetett legnagyobb és legkisebb méretek (u. m. hosszság, szélesség és vastagság illetve átmérő) határain belül a szükség szerint változtatnak.

A fának neve	Egység	M ü h e l y						összesen	Jegyzet
		Eszaki fő-	Nyugoti	Kolozsvár	Piski	Szegedi	Pécsi		
I. Kemény fák:									
Vágott tölgyfa	m ³		202				28	230	
Tölgyfa palló	"		870				152	1022	
Gyertyánfa palló	"		7					7	
Erdei bükkfa palló	"	28	10					33	
Diófa palló	"		13					13	
II. Puhafák:									
Luczfenyő deszka	m ³			755	58			133.5	
Erdei fenyő deszka	"		392				102	494	
Erdei fenyő palló	"		716				115	831	
Hársfa palló	"		15					15	
Nyárfa palló	"				60	33		93	

Az igazgatóság fentartja magának a jogot, hogy az egyévre tényleg megrendelt köbméter vagy darab összmennyiségből a méretjegyzékben előforduló legkisebb és legnagyobb hosszúság, szélesség és vastagság illetve átmérő határain belül az illető szállítási év folyamán át még további 30 %-ot ugyanazon árak s feltételek mellett megrendelhesse, miből folyólag a nyertes szállítók megfelelő fakészletet tartani kötelesek.

A szállításnál következő feltételek irányadók:

1. A szállítás az anyagok szállítása iránt fennálló 129381 | 91 számú általános valamint az a mühelyi célokra való műfák szállítására vonatkozó 139417 | 9. sz. különleges feltételek alapján eszközözendő.

A fent említett szállítási feltételek a pályázati határidőig az anyag és leltár beszerzési szakosztállyal és az üzletvezetőségeknél naponként a hivatalos órákban megtekinthetők vagy a megállapított vételár lefizetése mellett posta útján is megszerzethetők.

Mindegyik ajánlóról feltételeztetik, hogy a vonatkozó szállítási feltételeket ismeri és azokat a jelen határozmányok folytán szenvedett változtatások tekintetben vételével egész terjedelmekben kötelezőknek elfogadja.

2. A pontosan megtartandó szállítási határidők az ajánlati mintaképen használandó mérő jegyzék végén vannak kitüntetve.

3. A mühelyi célokra való műfák bérmentve a m. kir. államvasutak valamely állomására szállítandók be, s e célból az ajánlatban a beszállítási állomások pontosan kiteendők.

4. Az 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve ezen közzététel: "Ajánlat épület és műfára a 157431-92 számhoz" 1892. évi december hó 20-án déli 12 óráig a m. kir. államvasutak anyag és leltár beszerzési szakosztályánál benyújtandók vagy posta útján beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének megfelelő 5% készpénzben vagy általi letétekre alkalmas értékpapírokban 1892. évi december hó 19-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál letendő, megjegyezvén, miszerint az értékpapírok a budapesti, illetve bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett tizennégy napnál nem régebb árfolyam szerinti értékben számíthatnak, de névértéken fölül soha számitásba nem vétetnek.

Az ajánlatban a megtörtént letétel megemlített az arról nyert letéti elismervény azonban nem csatolandó az ajánlatához.

Az ajánlati árak az ajánlati mintában kitüntetett egységek szerint számban és szóban tennők ki.

Az esetben, ha ajánló a m. kir. államvasutaknak szükségletét több éven át kívánna szállítani, akkor ajánlatában ez valamint az egyévi szükségletre szóló ajánlati árakból való leengedés %-okban pontosan kitüntetendő.

5. Az ajánlat az említett mühelyek közül csupán egynek szükségletére is szólhat és bármely részmenyiségre is.

Az ajánlattevők az ajánlatukban kitüntetni tartoznak, hogy az ajánlott fákat usztatott vagy nem usztatott darabokból állítandják-e elő és hogy a fát mely erdőben fogják vágatni.

6. Ajánló cég ajánlatával az e feletti határozathozatalig kötdles felelősségben maradni.

7. Ezen feltételektől eltérő ajánlatok, továbbá olyanok, melyek nem a kitűzött határidőig vagy táviratilag, vagy melyekben vakarások fordulnak elő, végre oly ajánlatok, melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tétetett figyelembe vételt egyáltalán nem igényelhetnek.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága fentartja magának a jogot, hogy az ajánlók közt tekintet nélkül az arra szabadon választhasson, továbbá, hogy az ajánlott mennyiségből tetszés szerinti mennyiség szállítását is átengedhesse az esetben, ha részmenyiség elfogadása az illető ajánlatban világosan ki nem záratott és végre, hogy a cél elérésére bármely más irányu intézkedést is tehessen.

Budapest, 1892. november havában.

A m. kir. államvasutak igazgatósága.

14468. kh.

907 1-3

Hirdetmény.

A kolera-fertőzött helyekről érkező mindenemű küldemények elfogadása tekintetében a nagy közönségnél észlelhető és következményeire nézve több irányban kiszámíthatatlanul rosz hatású aggodalmas tartózkodás, valamint azon gyakori tapasztalat, hogy sokan a kolera-fertőzéstől való örökös és tulzett félelmük hatása alatt, még a tudvalevőleg nem fertőzött helyekről érkező tárgyakat is csak vonakodva, vagy épen nem veszik át; elengedhetlenül szükségessé teszi, hogy a közönség felvilágosítása és megnyugtatósa végett a valódi tényállást megismerve a megfelelő tanácsot ugy a közjónak, mint saját magának is jól felfogott érdekében kövesse. Ennélfogva a nagymélt. m. kir. belügyminiszteriumnak f. évi 83399. sz. a. kelt körrendelete értelmében tudomás és kellő tájékozás végett a következőket teszem közhírré;

Mint hogy a kolera-fertőzéstől való félelemből kifolyólag számosan oly áruknak kiváltására is vonakodnak, amely áruk nemcsak hogy fertőz-

ellenállási képességükönél fogva a kolera terjesztésére alkalmatlanok, hanem még kolera fertőzés gyanujában álló helyről sem érkeztek, vagy ily vidéket sem érintettek, s minthogy ezen körülmények által nagy összeg kre menő közgazdasági veszteségek származnak, a kereskedelmi összeköttetések többé-kevésbbé helyreépíthatatlanul veszélyeztetve vannak a kereskedelemnek és forgalomnak, ennek következtében megakasztásával, számos existenciának tönkretétele is veszélyeztetve van, mely által különösen a szegényebb sorsu néposztálynál a kár iránti ellenállási képesség is csökkentetik, s így számtalan és számtalanok azok a hátrányok, a melyek a veszély iránti indokolatlan félelemből származnak. Pedig azon tárgyak száma, melyek a kolera-ragály továbbvitelére egyáltalán alkalmasak, igen csekély és azok is csak az esetben, ha a ragályos anyaggal szennyezve lettek.

A magyar országos közegészségi tanácsnak is az egész művelt külföld legkiválóbb szakférfiainak és szaktestületeinek beható kísérletezés és bőséges tapasztalat alapjára fektetett szakvéleménye szerint a kolera-ragály elhurcolására egyáltalán alkalmas tárgyak a következők: rongyok, ócska fehér és ágynemű és ruhanemű, friss gyümölcs és zöldség, kaviár és nem bádogszelenczében conservált halak, nyers, nem tökéletesen száraz állati termékek, végül a vaj, lágy sajtok, a nyers tej.

A többi áruk legnagyobb része teljesen alkalmatlan a ragály továbbhurcolására, minthogy a kolera csirája életképességet száraz közegen csak hamar elveszti. Amennyiben tehát egyéb a fentebb fel nem sorolt árukról van szó: ezeknél legfeljebb csak a begöngyölésükre használt, néha nyirkos szalmának vagy egyéb szennyezett csomagolásnak 5% carbolvizvel vagy mézsvizvel való fertőtlenítést, vagy megsemmisítése lehet indokolt és pedig annyival kevésbé szükséges magának a száraz árunak megsemmisítése, fertőtlenítése vagy visszautasítása, mert az árukat az esetleges szennyezés ellen kellőleg megvédi a begöngyölés. Megjegyzendő még az ugynevezett ragályfogó vagy ragályvivő áruknak már a fenti összeállítás is igen szigorú, amennyiben azoknak egynemű válfaja olyan, hogy csak ideig-óráig képes a kolerasir rajta élőkódását fentartani.

Es bár némelyik nyugati állam (péld. Németország, Svájc, stb.) az újabb tapasztalatok alapján még a fenti lajstromot is lényegesen megrövidítette, mindazonáltal nálunk gondos elővigyázatból minden e tárgyaknak fertőzött helyről való behozatala, sőt elvitele is el van tiltva és szigorú ellenőrzés alá helyezvük.

Épen azért indokolatlan a bizalmatlanságot a felsoroltakon kívül még más egyéb árukra is kiterjeszteni és például levelek, hírlapok, kidolgozott bőrneműek, kifőzött zsirtalan és száraz szőr és sörtefélék, élesztő, új fehérnemű és ruhanemű és számtalan más tárgy ellenében is érvényesíteni.

Kelt Aradon, 1892. évi november hó 18-án a város kapitányi hivatala mint I-ső foku egészségügyi hatóság.

Sarlot Domokos,
főkapitány.

M. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Szeged.

32633 szám.

910. 1-3.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak herculesfürdői állomásán 1893 évi január 1-én megüresedő pályaudvar vendéglő bérletére ezenel nyilvános pályázat nyitattik.

Mindazok, kik ezen vendéglői üzletet bérbevenni óhajtják, felhivatnak, hogy eziránt zárt ajánlatukat okmányokkal felszerelve egy száz (100) forint bánatpénznek vagy készpénzben, vagy letétre alkalmas állampapírokban történt letéteményezéséről szóló pénztári elismervény meilklésével a szegedi üzletvezetőséghez címezve legkésőbbben f. é. december 15-éig déli 12 óráig nyujtsák be.

A bánatpénz a m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál vagy királyi posta útján, de mindenesetre az ajánlattól elkülönítve helyezendő letétre.

A zárt ajánlat borítékán szemebetűnő módon irandó:

"Ajánlat a herculesfürdői pályavendéglő bérletére."

A bérletnek további feltételeiről a szegedi üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztálya nyujt kívánatra szóbeli felvilágosítást.

Az üzletvezetőség.

„Nincs többé köhögés!”

Mell- és tüdőbaj ellen.
Dr. med. FAYKISS
Szepesi Kárpáti
növénykivonata.

1 üveg ára haszn. utasítással 75 kr. CZUKORKA 1 dobozzal 35 kr. 1 csomag 20 kr. THEA 1 csomaggal 50 kr., kis 25 kr. Tizenöt év óta legjobb eredménnyel használták köhögés, rekedtség, katarus, hökhurut, nátház (influenza) szűk-mellűség, tüdő-gyulladás stb. ellen. Eredetiben kapható Fáykiss József „nagy Kristóf”-hoz címzett gyógyszer-tárában Budapesten, továbbá Török József gyógyszer-tárában, király-utca 12. Aradon: Schiffer Adolf és Rozsnyay Mátyas gyógyszerész uraknál. 827 7-10
Postal megrendelések azonnali eszközöltek.

913-892. gazd. sz.

929 1-3

Arlejtési hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazdasági széke a városi községi iskolák részére 1893-ban szükséges különféle írószerek szállítása iránt folyó évi december 5-én d. e. 10 órakor arlejtést tart.

Kikiáltási ár 226 frt 85 kr.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van s ha az ajánlattevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok úrnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1892. évi november hó 21-én tartott üléséből.

Kiadta:

Lócs Rezső

aljegyző.

20258 | 892.

3-3

Hirdetés.

Jász-Nagykun-Szonok megye alispánjának 2530 | 892. sz. a. kelt megkeresése nyomán ezenel közhírré tétetik, hogy a Szolnokon uralgó kolera-járvány miatt azon ragályfogó áruknak, melyek a m. kir. Belügyminiszter ur által f. év 78384. és 78772. sz. a. az ország törvényhatóságaihoz kiadott körrendeleteiben elsorolva, Szolnokról való kivitele tiltatott.

Arad, 1892. november 15.

A városi tanács.

19896 | 1892. sz.

Hirdetmény.

Az 1893. évi egyenes adó kivetési munkálatok a nm. m. ki. pénzügyminiszterium 73094 | 892 sz. rendelete nyomán foganatba veendő lévén, felhívjuk Arad sz. kir. város lakosságát, hogy az adóköteles személyek és tárgyak összeírására kiküldött hatósági közegek kérdéseire legjobb tudomása szerint feleljen, mert ki az összeíró közegeket valót an bemondásokkal tévutra vezeti vagy munkájokban bármi módon akadályozza, az 1883. évi XLIV. tcz. 10. §-a értelmében 1-50 frtig terjedhető bírsággal lesz sújtandó.

Felhívjuk továbbá a város közönségét, hogy az 1893. évi házbéradó kivetésének alapjául szolgáló házbérvallomási íveket az állami és községi adómentes lakrészek külön feltüntetésével és az adómentességi engedély számának jelzésével legkésőbb folyó november hó 30-ig a városi adóügyi osztályban a saját érdekében annál inkább is beadja, mert azon házra, melyre vallomás nem adatott be, a házbéradó nemcsak hivatalból beszerzendő adatok alapján fog kivetetni, hanem az adatok helyszíni beszerzésének költségén kívül 50 frtig terjedhető bírsággal is büntetendő azon háztulajdonos, ki vallomást nem ad, vagy ki a vallomásba a bérösszeget hamisan, vagy akkor írta be, amikor a vallomás a lakók által már aláíratott.

A büntetés a lakóra is alkalmazandó, ha hamis vallomást ír alá és ha az aláírástól számított 8 nap alatt a valóságos bérösszeget be nem mondja.

Arad, 1892. november hó 11-én.

865 3-3

A városi tanács.

917-1892 gazd. sz.

927 1-3

1892 | 6. sz.

Arlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város részére 1893. 1894. és 1895-ben szükséges nyomtatványok előállítására és szállítása iránt folyó évi december hó 5-én d. e. 10 órakor arlejtést tart.

Kikiáltási-ár árjegyzék szerint.

Bánompénzül leteendő 100 frt készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtést megelőzőleg nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlattevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek, a gazdasági tanácsnoknál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1892. évi november 21-én tartott üléséből.

Kiadta:

Lócs Rezső,

aljegyző.

14223 | 892.

883 1-3

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönsége által 5387. 96 | 888. sz. a. hozott és a nagymélt. m. kir. belügyminiszterium 15193. Va. | 888. sz. intézményével jóváhagyott cselédjutalmazási szabályrendelet 4. §-a értelmében ez évben egy 200 frtos cseléd kiházasítási díj lesz kiadandó.

Ezen összegben részesülhetnek törvényes házasságra lépésük alkalmával mindazon jó és hűséges magaviseletű havi vagy évi bér mellett szolgáló 18 évet betöltött, de 30 évet túl nem haladott helybeli vagy idegen illetőségű nő-cselédek, kik kizárólag vagy főleg a házban vagy a család egyes tagjainak szolgálatában teljesítendő munkára fogadtattak fel s Arad sz. kir. város törvényhatósága területén egyfolyában legkevesebb 3 éven át jól és hűségesen szolgáltak, erkölcsileg kifogás alá nem esnek és elszegődöttükkor az 1. §-ban érintett 10 krt befizették.

Jelentkezők közül előnyben részesülnek azok, kik a) egy helyben huzamosabb ideig szolgáltak, b) egyenlő minőség eszéiben összes szolgálati idejüket véve, legrégebben szolgálnak.

Azon nőcselédek, kik a kiházasítási összeg elnyeréséért pályáznak, kötelesek folyó évi december havának 1-ső napjától kezdve 15-ig kérvényüket a kapitányi hivatalnál írásban beadni, vagy kérelmének jegyzőkönyvbe felvétele végett személyesen megjelenni.

A kérvényhez melléklendő folyamodó keresztlevele s mindazon hiteles okmányok vagy bizonyítványok, melyek alapján a kiházasítási összegért folyamodik.

A kérvényben megnevezendő továbbá a folyamodó leendő házastársának neve, foglalkozása és illetőségi helye.

A beadandó kérvények erre kinevezett bizottság által fognak tárgyalatni és a jutalom utalványozása végett a városi tanácshoz javaslattal fognak beterjesztetni.

Az illető jutalmazott tanácsi határozattal értesítetik, hogy a kiházasítási összeg kiutalványozását a tanácsnál kérelmezheti, és pedig a határozat kézbesítésétől számított 60 nap alatt az illető lelkeszi hivatal által kiállított esketési bizonyítvány mellett, mely esetben a tanács a 200 frtot az illető alapból kiutalványozza.

Ha a fennebb kitett idő alatt az összeg kiutalványozása nem kéretik, vagy jutalmazott a házasságot lelkeszi bizonyítvánnyal nem igazolja, a jutalmazásra ajánlott igényét elveszti, mennyiben lehet a fennebb megszabott határidőt meghosszabbítani, azt időről időre meghatározni a tanácsnak van joga.

Ha ezen összegért senki sem folyamodna vagy jelentkezők közül a szabályok értelmében az összeget kiutalványozni nem lehetne, az, az alapon bent marad és jövő évben nem egy, hanem két 200 frtos díj fog az arra érdemes cselédnek kiosztatni.

Kelt Aradon, szab. kir. város kapitányi hivatalánál 1892. november 15-én.

Sarlot Domokos,

főkapitány.

Hirdetés.

A nagyméltóságn kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 1892. évi május 13-án 29226 | VI. sz. a. kelt rendeleté nyomán az újra alakítandó **aradi kereskedelmi és iparkamara** beletagjának választására határidőül f. évi december hó 18. napja d. e. 9 óráig, d. u. 3-tól 6-ig a városház földszinti kistermében kitűzetik.

Választandó lesz a megválasztásra jogosult kereskedők közül 24, az iparosok közül szintén 24 tag, kik közül a legtöbb szavazatot nyerő 16-16 a kamarába azonnal belépő rendes tag, — s a többi 8-8 pedig póttag leendő.

Erről az 1868. évi VI. t. cz. 8 ik §-a szerint választási joggal bíró, és az Arad sz. kir. város területén lakó kereskedők és iparosok azzal értesítetnek, hogy a jogukat a fent kitett helyen és időben, szavazatlapok beadásával gyakorolhatják.

A szavazatlaponok csak az 1-től 24-ig bezárólag sorrendben írt vagy nyomtatott nevek tulajdonosi vétetnek figyelembe mint olyanok, kik szavazatot nyertek.

Kelt az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 10147 | 120. 1892. határozatával kiküldött központi bizottságnak 1892. évi november hó 16. napján tartott üléséből.

Institoris Kálmán,

közp. bizottsági elnök.

19819 | 1892.

Hirdetmény.

Közhírré tétetik, hogy az 1892 évben az egyedáruság részére engedély mellett termelt dohány bevételeire kiküldött bizottság Arad sz. kir. város területén f. é. december hó 12-től 1893 évi február hó 16-ig fog működni.

Arad, 1892. november 15.

A városi tanács.

Magy. kir. államvasutak.

Budapest-déli üzletvezetőség.

28935 szám.

858.

2-2.

*) Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Zimony állomásán 1893. évi febr. hó 1-én megüresedő üzletnek ugyanazon naptól számított három évi időtartamra, azaz 1896. évi febr. hó 1-ig terjedő bérlete iránt ezennel újból pályázat hirdetetik, mely nyilvános tárgyaláson felbontandó ajánlatok útján döntenek el.

Minden ajánlatnak 50 kros bélyeggel ellátva és okmányokkal felszerelve kell lennie; a borítékra pedig a következő felirat irandó: „Ajánlat a m. kir. államvasutak Zimony állomásán levő vendéglő üzletre 29935 számhoz.”

Az ajánlatok borítékba zárva és lepecsételve 1893. évi jan. 5-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak budapest-déli üzletvezetősége titkári hivatalához címezve posta útján térti vérvény mellett nyújtandók be, bánatpénz fejében pedig 200 azaz kétszáz forint készpénzben vagy 4 lami letétekre alkalmas értékpapirokban szintén posta útján a nevezett üzletvezetőség gyűjtőpénztárához Budapestre 1893. évi jan. hó 4-én déli 12 óráig beküldendő.

Az értékpapírok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbbi jegyzet 14 napnál nem régebbitől, s a névértéket meg nem haladó napi árfolyam szerinti értékben számíttatnak.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség III. forgalmi és kereskedelmi osztályában (külső-kerepesi út II. ház II. em. 25 ajtó szám) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők; miért is az ajánlattevőről feltételeztetik, hogy a feltételeket ismeri, s azokat magára nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadja.

A feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beérkezett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A m. kir. államvasutak bpest-déli üzletvezetősége fentartja magának azon jogot, hogy az ajánlattevők közül, tekintet nélkül az ajánlott bérösszege szabadon választhasson.

Az üzletvezetőség.

(*) Utányomás nem díjaztatik.)